

dr Jacek **Lejman**

Umysł moralny (spory wokół inteligencji ludzkiej i zwierzęcej)

WY, 30h, sem. letni

Kierunek: kognitywistyka (SiL, ZiJ)

Wykład podejmuje tematykę zdolności poznawczych i umysłowych ludzi oraz zwierząt. W pierwszej części dotyczyć będzie opisu historii problemu ze szczególnym uwzględnieniem kategorii racjonalności jako tradycyjnego kryterium odróżniającego ludzi od zwierząt. W następnej części podjęte zostaną zagadnienia zdolności poznawczo-intelektualnych zwierząt w kontekście wiedzy etologicznej, socjobiologicznej, neo-behawioryzmu, psychologii ewolucyjnej. Ich wyniki wiodą do nowego kryterium, jakim jest tzw. teoria umysłu u ludzi i u zwierząt. Rozpoznawanie przez zwierzęta intencji innych jest ostatnio problemem szeroko dyskutowanym w obrębie hipotez kognitywistycznych dotyczących naszej i zwierzęcej inteligencji. Jego skutkiem jest spór dotyczący tzw. umysłu moralnego, różniącego nas od zwierząt oraz spory wokół genezy ludzkiej umysłowości i moralności. Mieszczą się one w obrębie dwóch rywalizujących ze sobą koncepcji: tzw. teorii matryoszki lub teorii fasady. Zagadnienia te zostaną omówione w dalszej części wykładów. Wiodą one do nowego sposobu postrzegania podobieństw i różnic między nami a zwierzętami.

Literatura polecana:

W. H. Calvin, *Jak myśli mózg. Ewolucja w okamgnieniu*, Wyd CIS, Warszawa 1997;

P. S. Churchland, *Moralność mózgu. Co neuronauka mówi o moralności*, Copernicus Center Press, Kraków 2013;

R. Dunbar, *Nowa historia ewolucji człowieka*, Copernicus Center Press, Kraków 2014;

M. S. Gazzaniga, *Istota człowieczeństwa. Co sprawia, że jesteśmy wyjątkowi*, Wyd Smak Słowa, Sopot 2011;

S. Pinker, *Tabula rasa. Spory o naturę ludzką*, Gdańskie Wyd. Psychologiczne, Gdańsk 2005;

F. de Waal, *Małpy i filozofowie. Skąd pochodzi moralność?*, Copernicus Center Press, Kraków 2013.